FOSSIL-BRÄNSLEFRI TILL 2030

Omställning av kommunernas fordon och arbetsmaskiner i Sjuhärad

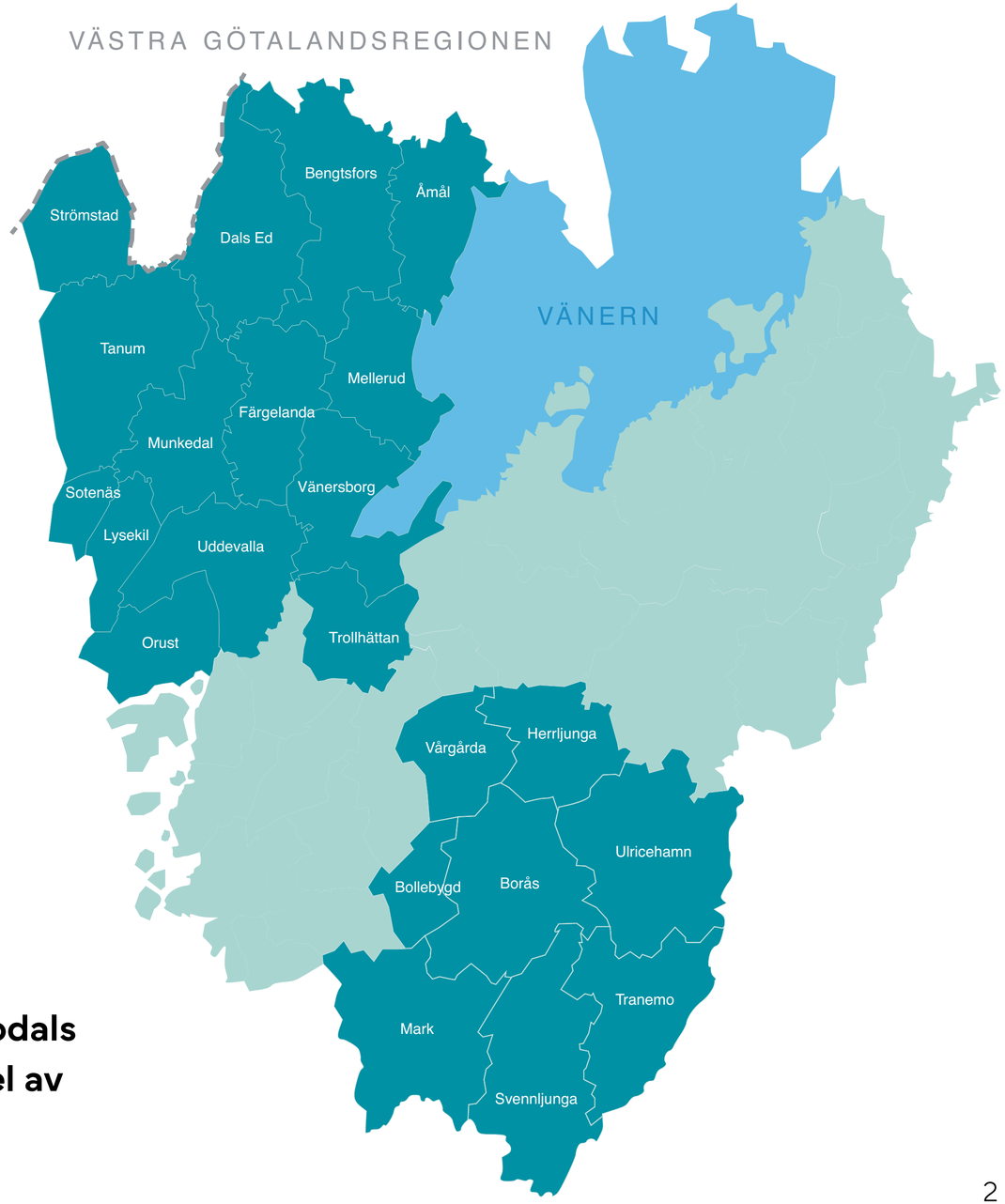
INLEDNING

Rapporten sammanfattar arbetet under 2024 med en omfattande fordonsinventering och 22 kommunbesök. Den visar nuläget och framstegen bland kommunerna i Fyrbodal och Sjuhärad gällande arbetet med att ställa om sin fordonsflotta till 2030.

Rapporten lyfter varje kommuns nuläge, utmaningar, framgångar och identifierade insatser med fokus på elektrifiering, fordonsanvändning, förnybara drivmedel och krisberedskap. Målet är att inspirera till samarbete och dela lärdomar genom goda exempel och identifierade insatser.

Riktad till kommunala tjänstepersoner och politiker fungerar rapporten som en temperaturmätare på nuläget och vilka insatser kring strategisk planering och praktiska åtgärder som ska till för att nå en fossilbränslefri fordonsflotta. Med detta vill vi stödja kommunernas fortsatta arbete mot målet om en fossiloberoende delregion.

Samarbete mellan Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund, Fyrbodals kommunalförbund och Dalslands miljö- och energiförbund som en del av projektet GreenFleets

GREENFLEETS

Kommuner i samverkan driver på omställningen

GreenFleets är ett projekt med syfte att ge kraft till kommunernas arbete med fossilbränslefri fordonsomställning. Kommunerna har stora fordonsflottor med olika typer av fordon, och påverkar fordonsval i samband med inköp och avtal som ingås i regi av kommunens verksamhet. Dessa fordon ägs av privata operatörer, men kommunen kan bidra till att motivera fossilbränslefria transporter via krav och kriterier.

Därför har danska och svenska partners initierat projektet GreenFleets, som ska fördjupa sig i denna agenda och tillsammans arbeta för en fossilbränslefri fordonsflotta.

Läs mer om projektet här.

INNEHÅLL

Ett gemensamt mål 5

Status 2024 6

Fortsatt arbete 7

Hur långt har kommunerna kommit 8

Påverkansfaktorer från EU och nationell politik 9

Elektrifiering och minskad fossilbränsleanvändning 10

Omställningen i de kommunala bolagen 11

Omställningsarbetet i våra kommuner 12–34

Bollebygd 13

Hållbar omställning på laddinfrastruktur 14

Borås 17

Effektiv fordonsförvaltning 18

Herrljunga 21

Mark 23

Svenljunga 25

Tranemo 27

Ulricehamn 29

Satsning på elbilar på landsbygden 30

Vårgårda 33

Vad ingår i statistiken? 35

ETT GEMENSAMT MÅL

Ett gemensamt mål – Sjuhärads åtta kommuner har skrivit under Klimat 2030 med målet om ett fossiloberoende Västra Götaland till 2030. Klimat 2030 har satsningen ”Kommunernas klimatlöften” där kommuner antar löften som ska minska koldioxidutsläppen. Under perioden 2024–2026 finns 30 löften där GreenFleets arbetar för att stötta kommunerna i följande:

16. Våra nya personbilar körs på förnybar el, biogas eller vätgas

17. Vi ställer krav i upphandling för transportdelen i nya avtal

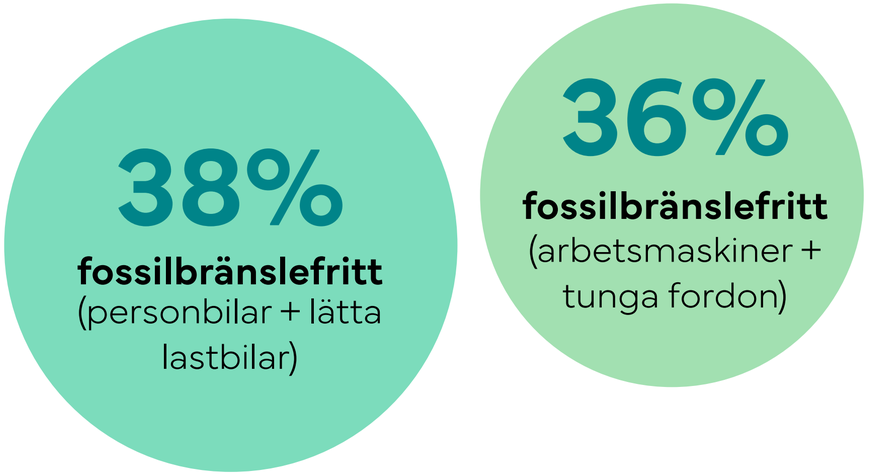
18. Våra nya arbetsmaskiner är fossilbränslefria och upphandlingskrav ställs på entreprenader

Minskade möjligheter för gasbilar – Kommunerna har gjort betydande framsteg i sin omställning. De senaste åren har dock inneburit stora utmaningar, särskilt för de kommuner som satsat på biogas. Biogasens roll i fordonsomställningen har på EU-nivå förändrats, vilket lett till att det är svårt att avropa nya fabrikstillverkade gasbilar. Effekten av detta har även börjat märkas på det minskade utbudet av publika gasstationer runt om i länet.

Fordonsinventering och kommunbesök – 2024 inventerades kommunerna och de kommunala bolagens fordon. Fordonsstatistiken kommer från kommunerna, men i de fallen statistiken varit bristfällig, har den kompletterats genom inhämtning via offentlig databas över registrerade fordon. Underlaget beskriver nuläget där vi ser hur långt kommunerna kommit i sin fordonsomställning och hur omställningstakten ser ut för att kunna nå en fossilbränslefri fordonsflotta tills 2030. Kommunalförbundet har besökt alla åtta kommuner med syftet att möta dem som arbetar med omställningen och diskutera erfarenheter och framdrift.

Omställningsplan och identifierade insatser – Utifrån informationen om fordonens innehavstid från fordonsinventeringen kunde vi under kommunbesöken presentera en kommunspecifik plan för omställningstakten 2024–2030. En workshop genomfördes hos varje kommun och resultatet ligger till grund för kommunbeskrivningarna och identifierade insatser i denna rapport.

STATUS 2024

Personbilar och lätta lastbilar - Kommunerna har gjort framsteg i omställningen, där 38 procent av totalt 1 835 fordon är fossilbränslefria. Andelen varierar från fem procent till 57 procent i kommunerna med en tydlig utveckling mot elektrifiering.

Arbetsmaskiner och tunga lastbilar - Denna omställning är mer utmanande än den för personbilar och lätta lastbilar. Begränsad tillgång på elektriska maskiner, höga priser och tekniska anpassningar utgör stora hinder. Totalt är 36 procent av de 589 fordonen fossilbränslefria. Eftersom vissa kommuner använder externa aktörer för en del tjänster som kräver arbetsmaskiner och tunga fordon, är deras eget innehav av dessa fordon begränsat till en relativt liten andel. Detta gör att rapporteringen i detta segment varierar.

Laddning av elfordon – Flera kommuner har framgångsrikt etablerat interna laddpunkter. Samtidigt har många haft utmaningar med effektkapacitet, men dessa har hanterats genom strategisk planering och samarbete med nätägare. Kostnadseffektiva lösningar, som fasadmonterade laddboxar, i kombination med bidragsansökningar har varit framgångsrika strategier. Erfarenheterna visar att tydlig organisering, god samverkan mellan fordons- och fastighetsansvariga samt integrerad planering är avgörande för framgång i laddinfrastrukturfrågan.

FORTSATT ARBETE

Nyckelfaktorer – Politisk uppbackning och tydligt mandat för tjänstepersoner är centralt för framgång, vilket efterfrågas av medarbetare i många kommuner. Höga kostnader framhålls som en utmaning, vilket gör det nödvändigt med bra beräkningsunderlag. Hur kostnader för leasing och drift fördelas mellan avdelningar kan påverka omställningsviljan. Planering av laddning är en kritisk process som måste påbörjas i god tid och utbildning av personal är avgörande för en smidig övergång till elbilar. Frågan om krisberedskap, såsom drivmedelsfördelning och laddinfrastrukturens robusthet, bör också integreras i planeringen.

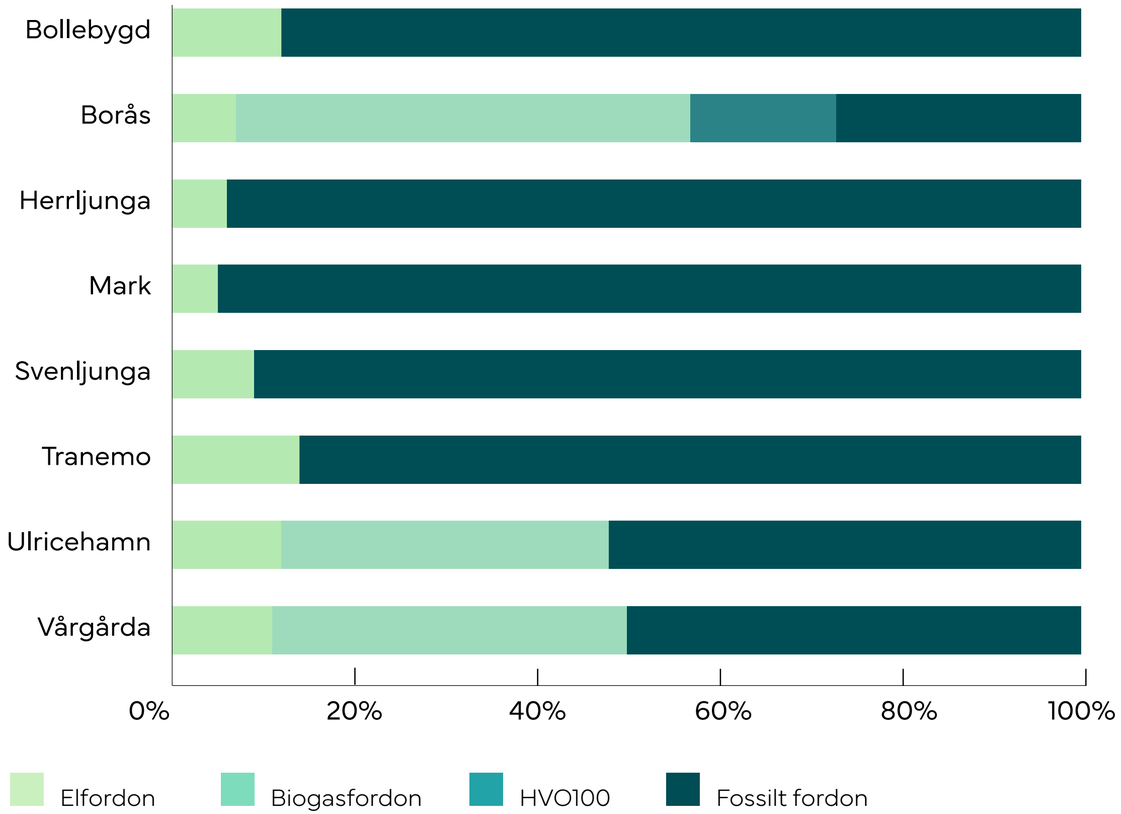
Vill du veta mer om vad som ingår i statistiken?
Detaljer sist i denna presentation.

Nästa steg för kommunerna – Trots politiskt antagna mål behövs tydligare prioritering av fossilbränslefritt för att nå målet 2030, vilket är en fråga för politik och ledning. Många kommuner ser behovet av att använda TCO (Total Cost of Ownership) som beräkningmetod för en rättvisande kostnadsbild. Kommunerna bör även arbeta mer med behovsanalys för en optimerad och kostnadseffektiv fordonsflotta samt införa tydlig ansvarsfördelning och planering för att säkerställa laddinfrastruktur till bilarna.

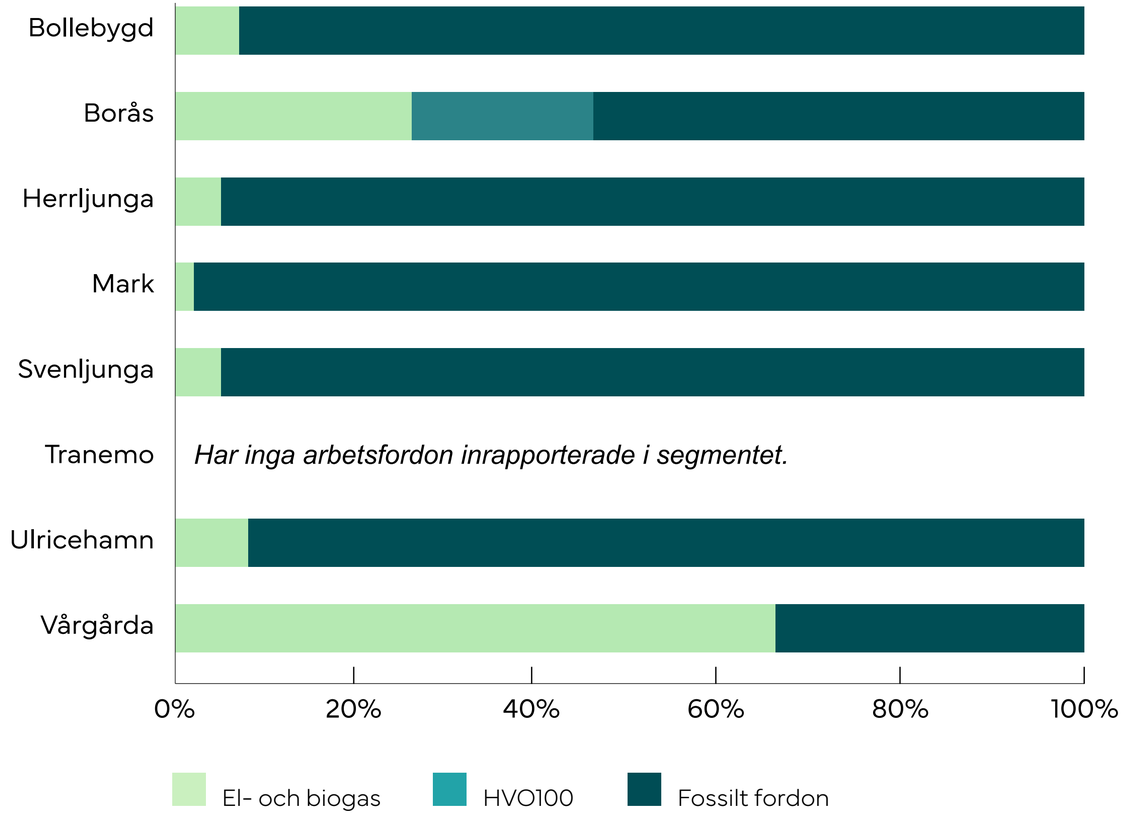
Nästa steg för GreenFleets – Vi ska stötta med användningen av TCO-kalkyler, planering av laddning samt fordonsoptimering. Bredare insatser planeras för att påverka beslut och beteenden, exempelvis genom dialog med beslutsfattare. En vägledning kring krisberedskap kopplat till fordonsomställning blir färdig i början av 2025.

Hur långt har kommunerna kommit?

Personbilar och lätta lastbilar 2024

Arbetsmaskiner och tunga fordon 2024

Läs mer om vad som ingår i statistiken längst bak.

Påverkansfaktorer från EU och nationell politik

EU och Sverige har infört en rad regelverk för att påskynda omställningen. Regelverken har en tydlig inriktning mot elektrifiering både för lätta och tunga fordon.

Systemet för utsläppsrätter EU-ETS2 - Från 2027 inkluderas transporter i systemet där drivmedelsleverantörer behöver köpa utsläppsrätter för utsläpp från fossila bränslen. Bränslepriserna förväntas på sikt stiga men prognoserna varierar stort.

Reduktionsplikten – höjs 2025 från 6 procent till 10 procent och el levererad från publika laddpunkter får nu räknas med i ekvationen för utsläppsreduktion. Drivmedelsleverantörer kan själva sälja el via publik laddning eller köpa laddkrediter av andra laddoperatörer.

Euro 7 – EU's senaste utsläppsstandard skärper avgaskraven för lätta och tunga fordon genom sänkning av kväveoxidutsläpp samt krav på avgasreningens livslängd. Krav ställs på utsläppsmätningar i verklig trafik och slitagepartiklar från däck och bromsar. Euro 7 väntas öka kostnaderna för utveckling och tillverkning av fordon med förbränningsmotorer.

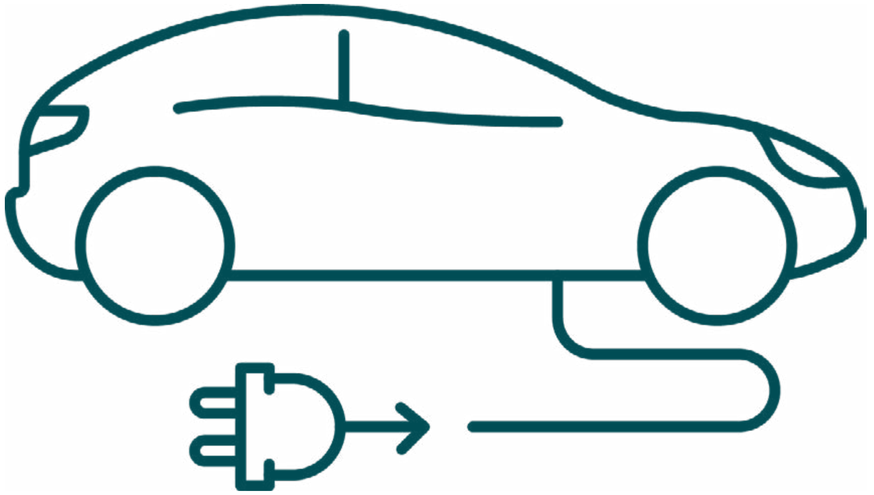
Skärpta utsläppskrav för koldioxid för tunga och lätta fordon – Utsläpp från nya tunga fordon ska minska med 45 procent till 2030 och med 90 procent till 2040, vilket innebär en tydlig övergång till eldrift. Alla nya lätta fordon skall vara utsläppsfria redan 2035. Höga böter väntar de som inte klarar kraven, alternativt "pooling" mellan tillverkare, där den som inte klarar utsläppskraven betalar till en konkurrent som klarat kravet med marginal.

Clean Vehicle Directive – Direktivet ställer krav på att viss andel av offentligt upphandlade fordon är "rena fordon" och är svensk lag (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet, samt förordning (2022:315) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet. Kraven i lagen skärps succesivt och driver mot elektrifiering.

Elektrifiering och minskad fossilbränsleanvändning

Växande fordonsflotta och minskat behov av fossila drivmedel – Rapporterna *Framtidens drivmedelsbehov (2024)* från Drivkraft Sverige och *Framtidens tunga lastbilsflotta (2024)* från Trafikanalys indikerar att behovet av fossila drivmedel kommer att minska avsevärt fram till 2050, trots en växande fordonsflotta. Minskning drivs främst av elektrifieringen, som förväntas dominera vägtransporter senast 2045.

Elbehovet förväntas vara störst i storstadsregioner och södra Sverige, medan norra delen av landet kommer att ha ett större behov av flytande drivmedel, särskilt för tunga lastbilar och anläggningsmaskiner. Trots minskad efterfrågan på fossila bränslen kvarstår behovet av en robust infrastruktur för att säkerställa drivmedelstillgång, särskilt med Sveriges Nato-medlemskap.

Framtidens tunga transporter – Trafikanalys förutspår att sjunkande batterikostnader och utbyggd laddinfrastruktur möjliggör att tunga lastbilar i framtiden främst kommer att drivas av elektriska drivlinor. Batteridrivna lastbilar förväntas stå för största andelen och vätgas blir ett komplement för långa transporter där lång räckvidd och snabb tankning är avgörande. Biobränslen som HVO 100 och biogas förväntas spela en roll under övergångsperioden, men deras betydelse minskar i takt med att elektrifiering och vätgas tar över.

Omställningen i de kommunala bolagen

Sjuhärads kommunala bolag har en omfattande fordonsflotta som inkluderar personbilar, lätta lastbilar, arbetsmaskiner och tunga fordon. Under arbetet med rapporten har vi dock haft mer begränsad tillgång till data om de kommunala bolagen jämfört med kommunerna. Trots detta kan vi ändå identifiera vissa trender utifrån det material vi har tillgång till.

Bolagen har generellt sett färre personbilar och lätta lastbilar än kommunerna, vilket kan förklaras av att deras uppdrag ofta skiljer sig från kommunens, med fokus på andra typer av uppdrag och verksamheter. Eftersom de flesta bolag utför någon form av fastighets- eller infrastrukturförvaltning har de istället en större bredd när det kommer till arbetsmaskiner och tunga fordon.

Som ovan nämnt arbetar fordonsenheten i Borås stad i en central funktion med att stötta kommunen och bolagens omställning genom investeringar i fossilbränslefria fordon. Fordonen leasas oftast in externt och hyrs sedan ut till bolagen. De kommunala bolagen i Borås följer därför kommunens strategi när det kommer till utvecklingen av en fossilbränslefri fordonsflotta. Bland övriga kommuners kommunala bolag som vi inhämtat statistik ifrån, däribland bostadsbolagen Stubo, Svenbo, Mark Bostads AB, Herbo, Vårgårda bostäder och Bollebo syns en elektrifieringsutveckling på personbils- och lätta lastbilssidan. Andelen fossilbränslefria fordon varierar fortsatt stort mellan bolagen. De som kommit långt har ofta en kombination av el, biogas och HVO100.

Det största segmentet för bolagen att ställa om är arbetsmaskiner och tunga fordon, vilka också är mer utmanande. Det fossilbränslefria alternativ som dominerar är HVO100 som går att tanka i de flesta vanliga diesel-maskiner. Eldrivna arbetsmaskiner är fortfarande relativt ovanliga i kommunernas fordonspark, men andelen växer i takt med ett snabbt ökande utbud. Trots ett högre inköpspris kan dessa maskiner ofta vara kostnadseffektiva tack vara lägre bränsle- och servicekostnader. Framöver är det viktigt att planera för en utbyggnad av laddinfrastrukturen och att beakta hela kostnadsbilden vid investeringsbeslut.

Omställningsarbetet i våra kommuner

I följande avsnitt sammanfattar vi kommunernas arbete med omställningen. Innehållet baseras på fordonsinventeringen samt workshops med alla kommuner.

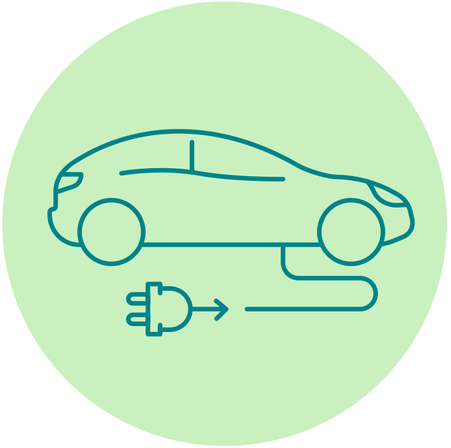

BOLLEBYGD

Bollebygds kommun närmar sig 10 000 invånare och ligger mellan Borås och Göteborg. Bollebygd är den yngsta kommunen i Sjuhärad, sedan den 1995 delades från Borås och blev åter en egen kommun. Kommunen har genom åtagande i flertalet klimatlöften drivit på ett aktivt arbete för att som kommun bli mer hållbar. Kommunen satsar på att köpa elbilar i så stor utsträckning som möjligt och har redan gjort framsteg med elektrifieringen av fordonsflottan.

En utmaning i arbetet med fordonsomställningen har varit att få alla verksamheter att anpassa sig till nya omständigheter. För att underlätta beslut har kommunen tagit fram kostnadsjämförelser som visar att elbilar över tid blir ett mer ekonomiskt val.

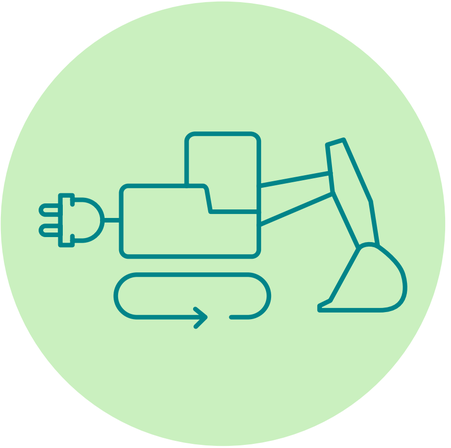
Fastighetsavdelningen har avsatt medel för att installera interna laddstolpar vilket understödjer användandet av elbilar. Utöver att etablera laddinfrastruktur för internt bruk, så finns det idag goda förutsättningar till publiksnabbladdning för både lätta som tunga fordon.

12%

Fossilbränslefria bilar och lätta lastbilar 2024

7 av 59 fordon

7%

Fossilbränslefria arbetsmaskiner och tunga fordon 2024

2 av 30 arbetsfordon

Bollebygds satsning på laddinfrastruktur – en hållbar omställning

Bollebygd kommun har tagit ett konkret steg mot en mer hållbar framtid genom att investera i laddinfrastruktur för elfordon. Med riktade medel har kommunen skapat förutsättningar för en grön omställning av bilflottan, vilket bidrar till att minska klimatpåverkan och underlätta övergången till eldrivna fordon.

Enligt Ulf Rapp (S), kommunstyrelsens ordförande, är satsningen avgörande för kommunens klimatarbete. "Framför allt handlar det om att vi ska kunna byta ut vår bilflotta till eldrivna bilar i våra verksamheter. Då krävs det att vi har laddstolpar på plats," säger han.

För att möjliggöra övergången har laddstolpar installerats på tre strategiska platser i kommunen: tre vid TSN:s lokaler i Råssa, fem vid brandstationen i Bollebygd och en vid biblioteket. Daniel, enhetschef för fastighet, ser stora fördelar med investeringen. "När verksamheter bestämmer sig för att köpa elbilar behöver de inte tänka på laddstationerna – det ingår i bytet. Det här har gjort hela processen smidigare och enklare," förklarar han.

Att ha en central strategi för laddinfrastruktur gör också att kommunen kan säkerställa att satsningen genomförs på ett effektivt sätt. "Vi vill inte bara prata om en grön omställning – vi vill visa att det går att göra

skillnad i praktiken," säger Ulf Rapp.

Den ekonomiska satsningen har varit avgörande för att hålla omställningstakten uppe. "Utan de riktade medlen hade det varit svårt att få verksamheterna att själva stå för kostnaden för laddare. Risken hade varit att inköpen av elbilar avstannade," säger Daniel.

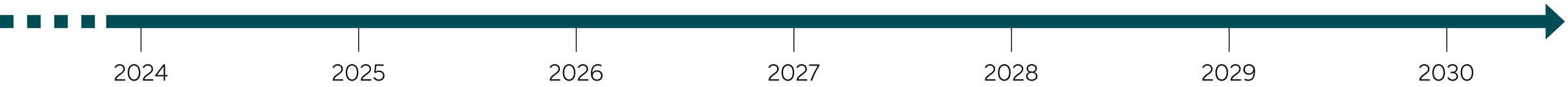
Genom att arbeta strategiskt och långsiktigt kan Bollebygd fortsätta utveckla sin laddinfrastruktur och därmed säkerställa att kommunens fordon kan drivas fossilfritt. "Effekten vi vill se är att vi som kommun minskar vår klimatpåverkan och samtidigt värnar våra barns framtid," säger Ulf Rapp.

Med en tydlig strategi och samlade resurser visar Bollebygd vägen för en hållbar fordonsomställning. Satsningen på laddinfrastruktur är ett viktigt steg mot en grönare och mer hållbar framtid för kommunens verksamheter och invånare.

Identifierade insatser

1 **Planering och effektivisering av fordonsflottan**
Återkommande uppföljning för en så optimerad fordonsflotta som möjligt.

2 **Samtal**
Samtal och överläggning med beredskapsenheten – för att få förståelse och skapa en plan framåt kring beredskapsfordonen.

3 **Kommunikation**
Kommunikationsinsats för att få igång verksamheternas omställning – informationsträffar, TCO-kalkyleringar mm.

4 **Riktade insatser**
Riktad insats gentemot Hemtjänstbilarna – undersöka en lösning för att sedan byta ut bilarna i etapper fram till 2030.

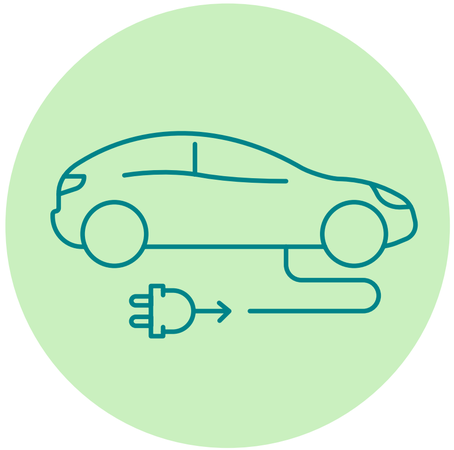
5 **Proaktivitet**
Fortsätt arbeta proaktivt för att nyttja förutsättningarna till intern utbyggnad av laddinfrastruktur

BORÅS

Borås är den största kommunen i Sjuhärad med cirka 115 000 invånare och är känd för sin textilindustri och sitt kulturutbud. Kommunen har sedan länge drivit på en grön omställning gällande deras transporter, där närmare hälften av de dryga 850 personbilar och lätta lastbilar som kommunen administrerar över idag drivs av biogas.

Administreringen av fordonen sker från en central funktion, både för kommunens förvaltningar och bolag. Utgivna tankkort används bland annat för att följa upp bränsleanvändningen. Kommunen har antagit klimatlöften som inkluderar satsning mot fossilfria arbetsmaskiner, krav på fossilbränslefria transporter i upphandlingar och att merparten av nya bilar drivs av el, etanol eller HVO100.

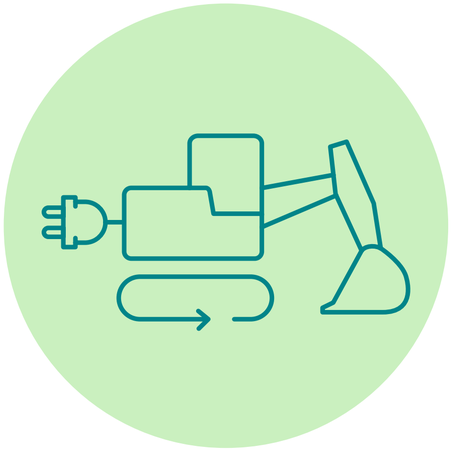
Elektrifieringen av fordonsflottan har tagit fart och för att möta det ökande behovet av laddinfrastruktur har flera parter inom kommunen gått samman för att etablera laddinfrastruktur för internt bruk såväl som på kommunala fastigheteter som vårdboenden, ishallar och skolor.

57%

Fossilbränslefria bilar och lätta lastbilar 2024

496 av 874 fordon

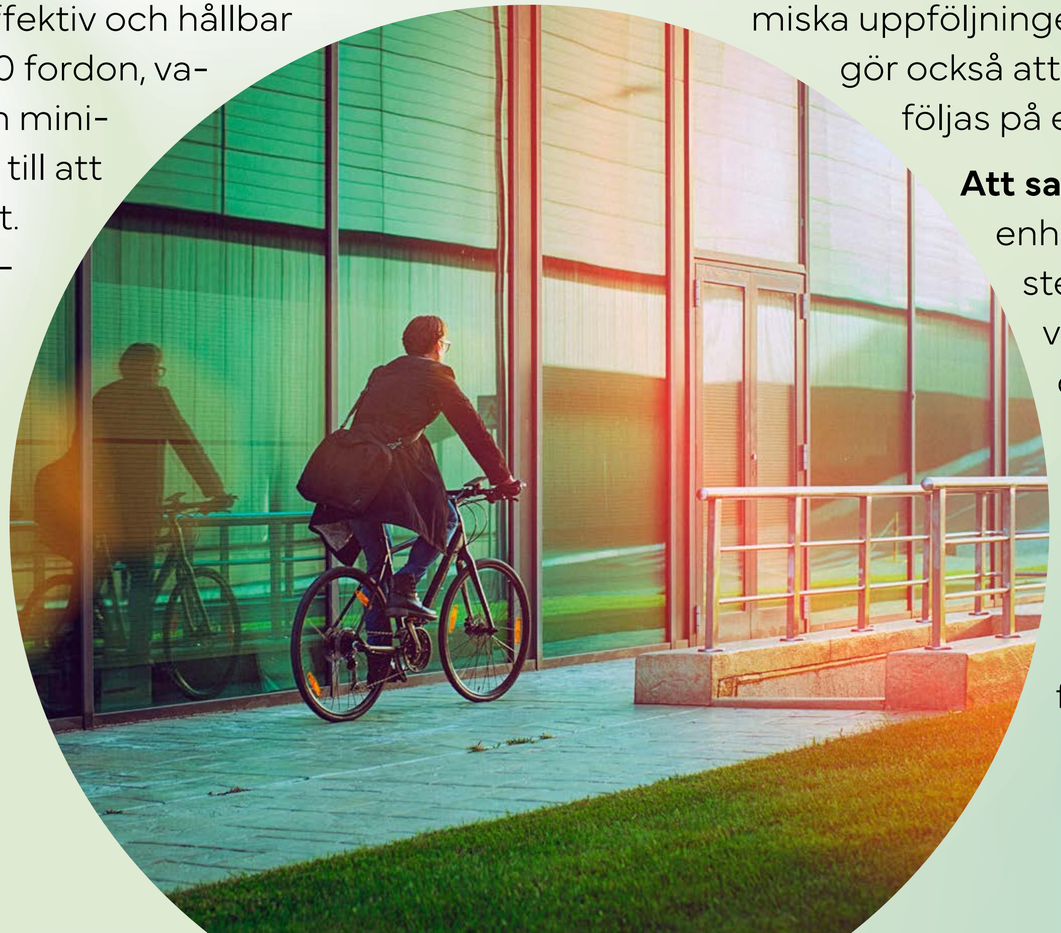
46%

Fossilbränslefria arbetsmaskiner och tunga fordon 2024

201 av 428 arbetsfordon

Effektiv fordonsförvaltning – Borås stad satsar på samordning

Borås stad har en omfattande fordonsflotta och en centraliserad hantering som skapar en effektiv och hållbar fordonsförvaltning. Med över 1 100 fordon, varav 850 är personbilar, caddys och minibussar, ser stadens fordonsenhet till att fordonshanteringen sköts smidigt. Gruppen ansvarar för allt från skadehantering och försäkringar till besiktningar och service. Dessutom ingår bilpoolen i ansvaret, med 80 fordon placerade på sex olika platser i staden.

Enligt Patrik Zackrisson, enhetschef på fordonsenheten i Borås stad, har en central fordonsenhet många fördelar. "Det underlättar både den ekonomiska uppföljningen och den tekniska kontrollen. Det gör också att stadens riktlinjer och regler kan följas på ett bättre sätt," säger han.

Att samla fordonsförvaltningen under en enhet har skapat tydliga effektivitetsvinster. "Våra beställare och leverantörer vet exakt var de ska vända sig i fordonsfrågor, och vi kan minimera antalet mantimmar per fordon genom att hantera dem effektivt," säger Patrik.

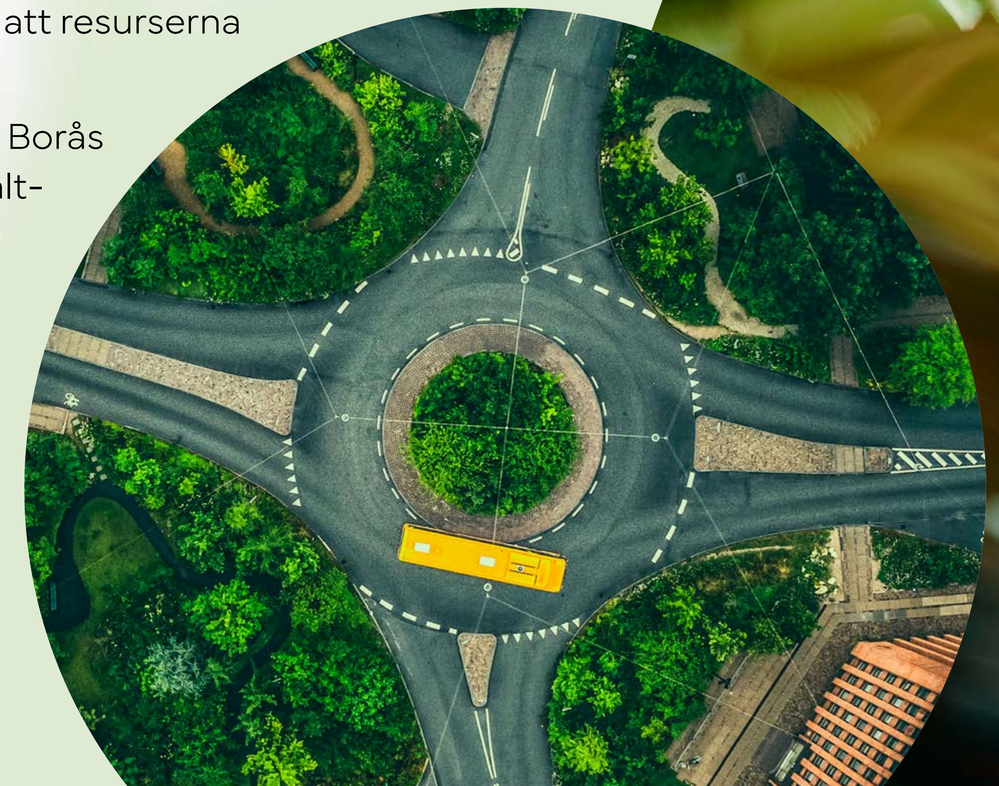
En annan viktig aspekt är att enheten kan göra samordnade inköp av fordon, vilket leder till bättre avtals-

villkor. "Genom att köpa in fordon centralt kan vi förhandla fram bättre priser och villkor, samtidigt som vi kan styra valet av drivmedel vid nyanskaffning," förklarar han.

Enheten arbetar aktivt med att analysera användningen av stadens fordon. Genom att administrera tankkorten kan de följa bränsleförbrukningen och identifiera avvikelser. "Vi kan se hur mycket varje fordon tankar och vilken typ av bränsle som används. Om en etanolbil exempelvis tankas med bensin kan vi identifiera det och informera berörd förvaltning," säger Patrik.

Även bilpoolens nyttjandegrad analyseras regelbundet. "Vi anpassar kontinuerligt antalet fordon på olika platser för att hålla nere kostnaderna och säkerställa att resurserna används optimalt," förklarar han.

Trots vissa utmaningar fortsätter Borås stad att utveckla sin fordonsförvaltning. Genom en samlad och strategisk hantering skapas en mer kostnadseffektiv och hållbar fordonsflotta som möter stadens behov.

Identifierade insatser

2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030

1 **Ökad utbyggnad av laddinfrastruktur**
En nyckelfaktor till att bredda användandet av elbil inom Borås är att laddinfrastruktur etableras utanför tätorten.

2 **Sätta en organisation för fordonsomställningen**
Samverkan mellan flera aktörer inom staden. Samverkan för utökad laddinfrastruktur sker mellan Borås kommuns Parkerings AB (sammanhållande), Nätkraft Borås, Lokalförsörjningsförvaltningen (LFF) samt Fordonsenheten (Servicekontoret). LFF och Fordonsenheten för kontinuerligt dialog om behov och möjlighet till utbyggnad av laddmöjligheter i stadens verksamheter.

3 **Övergång till elfordon**
Verka för en sömlös övergång till elfordon i verksamheterna – tidig förankring bland både ledning och medarbetare.

4 **Kommunicera gentemot beställare**
Ge insikt i omställningsplanen för fordon, underlätta och stärk förutsättningarna för att beställningarna blir de mest miljövänliga alternativen.

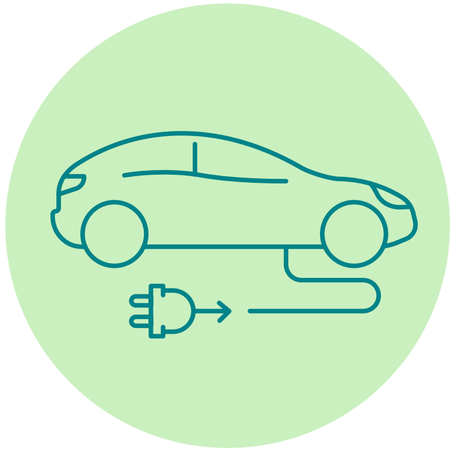

HERRLJUNGA

Herrljunga kommun, med cirka 9 500 invånare, präglas av landsbygdskaraktär, gott företagsklimat och en välutvecklad järnväg för pendling och transport. Kommunen satsar på hållbarhet genom klimatlöften om el-, biogas- och vätgasdrivna bilar, fossilfria arbetsmaskiner och hållbara transportkrav i upphandlingar.

Övergången till eldrift har påbörjats, men laddinfrastrukturen och inte minst elnätet behöver stärkas för att möjliggöra omställningen. Ett övergripande styrdokument tas fram för att ge ett helhetsgrepp kring fordonsfrågan i kommunen genom att integrera och harmonisera riktlinjer, policys och rutiner från anskaffning till avyttring. Dokumentet ska inte bara stärka miljöfokuset och omställningen, utan även skapa en långsiktig och hållbar struktur för hanteringen av kommunens fordonsflotta.

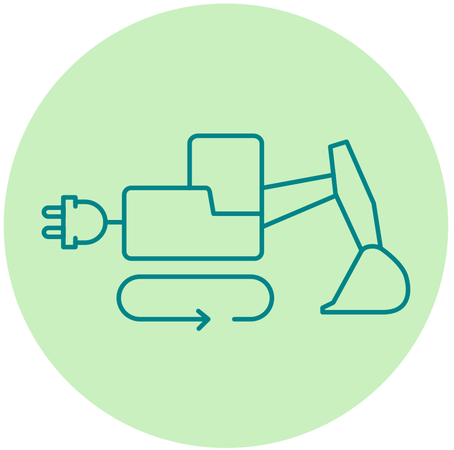
De kommunala bolagen Herrljunga Elektriska AB och HERBO har fasat ut en stor mängd av de fossildrivna fordonen, och gått över till att fordonsflottan idag drivs på el.

6%

Fossilbränslefria bilar och lätta lastbilar 2024

4 av 64 fordon

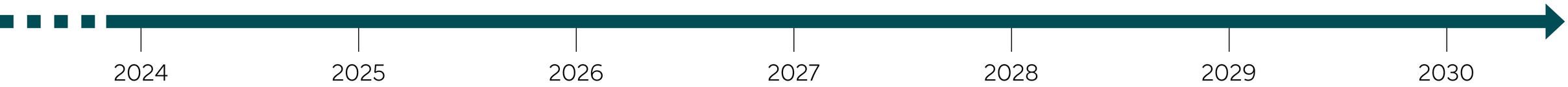

5%

Fossilbränslefria arbetsmaskiner och tunga fordon 2024

1 av 19 arbetsfordon

Identifierade insatser

1 **Plan för omfördelning**
Omfördelningsplan av fordon vid nyinköp av fossilbränslefritt.

2 **Krisutredning**
Utreda mängden bilar som behövs i kristider – säkerställa att bilar finns att tillgå som kan köras på olika drivmedel.

3 **Dialog om laddinfrastruktur**
Dialog med fastighetsförvaltningen kring utbyggnad av laddinfrastruktur - arbeta för en utbyggnad av laddinfrastruktur, både för det interna bruket men också publikt.

4 **Styrdokument**
Framtagande av styrdokument för att tydliggöra omställningsprocessen.

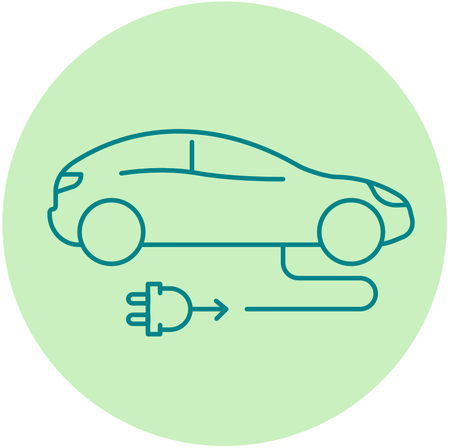
5 **Förankring**
Förankra fordonsomställning – för att från både ledning och politik få ett stöd

MARK

Marks kommun, med 35 287 invånare, är den näst största kommunen i Sjuhärad. Centralt beläget, utmed både järnväg och kommunens största vägstråk riksväg 41 ligger centralorten Kinna, vilken är ihopväxt med orterna Skene och Örby. Kommunen har ett fokus på hållbarhet och arbetar aktivt med att främja övergången till fossilbränslefria transporter, även om det finns utmaningar kring både energiförsörjning och förutsättningarna att ladda.

Fokus ligger på att ställa om fordonsflottan till eldrift som en del av sitt klimatlöfte. Verksamheterna inom kommunen har fått striktare krav på sina fordonsbeställningnar, där det krävs motivering och godkännande från förvaltningschefen om man frångår det föreslagna alternativet.

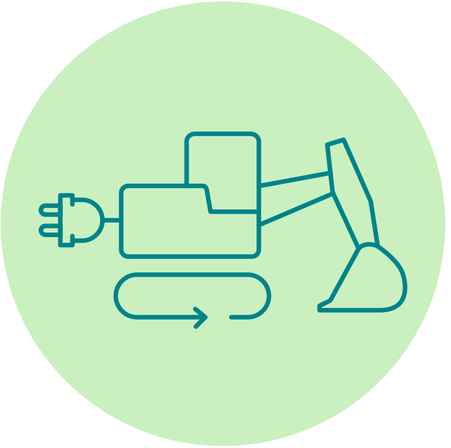
Kommunen ser också beredskapsperspektivet som en anledning att behålla några fordon som kan drivas av alternativa drivmedel, så som HVO. Den nya energiplanen som förnärvarande tas fram förväntas kunna inrymma lösningar på utmaningarna kring laddinfrastruktur.

5%

Fossilbränslefria bilar och lätta lastbilar 2024

14 av 297 fordon

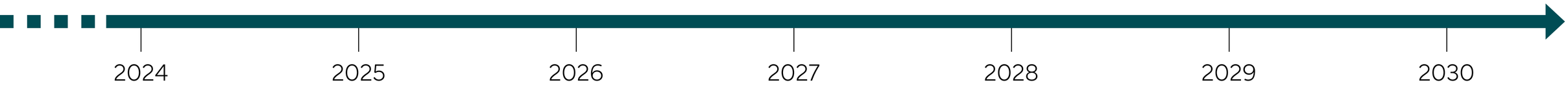

2%

Fossilbränslefria arbetsmaskiner och tunga fordon 2024

1 av 59 arbetsfordon

Identifierade insatser

1 **Modell för laddinfrastruktur**
Framtagande av modell för laddinfrastrukturens utveckling – samverkan och samarbete mellan fler verksamheter och kommunala fastighetsbolag.

2 **Betalningsmodell**
Ta fram en betalningsmodell för laddstolpar.

3 **Planering och effektivisering**
Se över användningsgraden, inventera mängden fordon och kika på om att eventuellt utöka bilpoolen.

4 **Beteendeförändringar**
Beteendeförändring kring användning av kommunens bilar – få in ”bilpoolstänket” även för de verksamheter som har fasta bilar.

5 **Riktlinjer**
Uppdatera riktlinjer kring fordonsbyten.

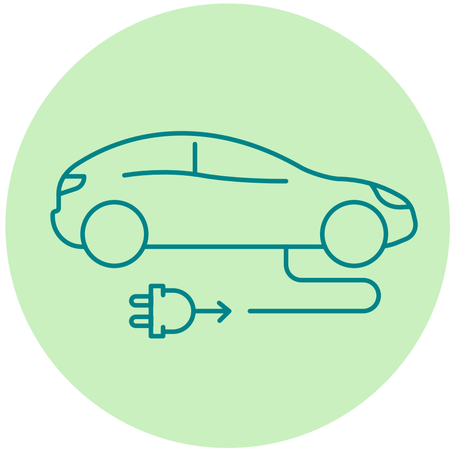
SVENLJUNGA

Svenljunga kommun, med cirka 10 800 invånare i Västra Götalands län, prioriterar miljö och hållbarhet i hanteringen av sin fordonspark.

En fordonsamordnare ansvarar för leasing och inköp, vilket ger kommunen en helhetssyn och längre livslängd för fordonen. Tidigare ansvarade varje verksamhet själv, men centralisering har förbättrat effektiviteten.

Kommunen strävar efter att minska klimatpåverkan genom att prioritera elbilar och andra miljövänliga alternativ enligt Upphandlingsmyndighetens riktlinjer. Kommunen följer en tregradig nivå där elbilar, vätgasbilar och andra alternativ på spjutspetsnivå prioriteras. Vid behov kan dispens sökas för fordon med högre koldioxidutsläpp.

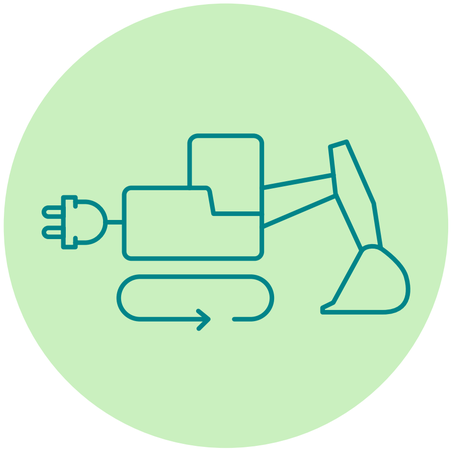
Den största utmaningen för kommunen i omställningen av fordonsparken handlar om laddinfrastruktur och ekonomi. För att kunna öka andelen elbilar måste tillgången på laddstolpar säkerställas och beakta varje enhets ekonomiska förutsättningar. Det är också viktigt att balansera behovet av miljövänliga alternativ med de praktiska och ekonomiska förutsättningarna för varje verksamhet.

9%

Fossilbränslefria bilar och lätta lastbilar 2024

11 av 117 fordon

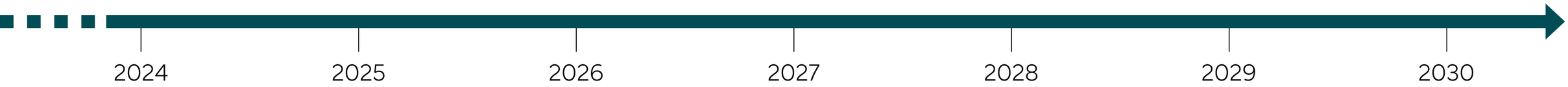

5%

Fossilbränslefria arbetsmaskiner och tunga fordon 2024

2 av 37 arbetsfordon

Identifierade insatser

1 **Göra en plan för inköp**
Utarbeta en långsiktig strategi för inköp av fordon, med särskilt fokus på elektrifiering och hållbarhet.

2 **Marknadsdialog**
Initiera och underhålla dialog med leverantörer för att förstå marknadens utveckling och de bästa alternativen för hållbara fordon.

3 **Behovsinventering**
Genomföra en behovsinventering för att kartlägga var och hur många laddstolpar som behövs för att stödja en ökad andel elbilar inom kommunen.

4 **Dialog med politik och ansökan om pengar**
Ha kontinuerlig dialog med politiker för att säkerställa stöd för omställningen och eventuellt ansöka om

5 **Ekonomi**
Ekonomiska medel för investeringar i elbilar och laddinfrastruktur.

6 **Dialog med fastighetsägarna**
Samverka med fastighetsägare för att identifiera och etablera laddinfrastruktur på strategiska platser, både för interna och externa behov

TRANEMO

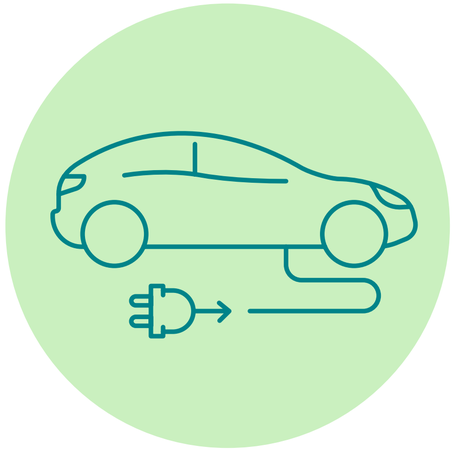
Satsning på hållbarhet och effektivisering

Tranemo kommun, med cirka 11 800 invånare, ligger i den östra delen av Sjuhäradsbygden, och gränsar således mot Jönköpings län. Kommunen satsar på hållbarhet och effektivisering, inte minst inom arbetet med transporter och energiförsörjning.

Fordonsparken hanteras genom finansiell leasing, där det kommunala bolaget TUAB framöver kommer äga fordonen och leasa ut dem till sektionerna i kommunen.

Kommunens riktlinjer gällande fordonen pekar på en prioritering mot elbilar, och om andra alternativ önskas av beställaren krävs ett politiskt godkännande.

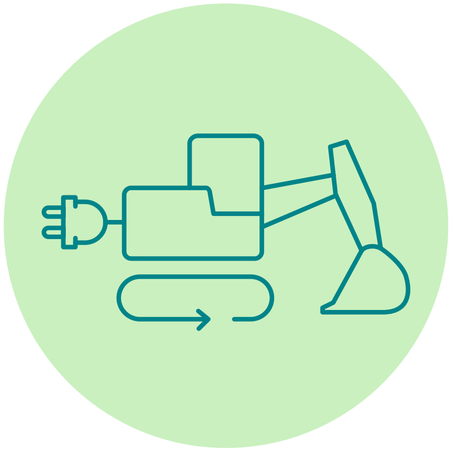
För att möta både interna och publika behov arbetar kommunen med att utveckla laddinfrastrukturen, där även en planerad etablering av tung laddning utmed riksväg 27 är att vänta. Fokus framåt ligger på att se över behovet av antalet fordon och optimera resurser genom att förlänga dess livslängd och eventuellt utöka bilpoolen.

14%

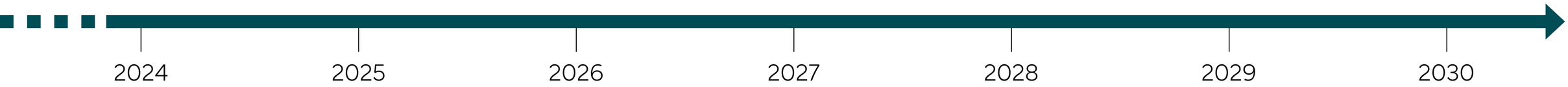
Fossilbränslefria bilar och lätta lastbilar 2024

16 av 111 fordon

Inga fossilbränslefria arbetsmaskiner och tunga fordon inrapporterade i segmentet

Identifierade insatser

1 **Förankring i verksamheterna kring användning av elbilar**
Kommunicera goda exempel kring omställning, överbrygga farhågor och myter kring elbilar

2 **Nya rutiner**
Ta fram nya rutiner och underlätta administreringen kring fordonsbeställning – ordna fram en form av paketering kring möjliga bilar att beställa

3 **Hjälp med utredning**
Få hjälp med att utreda laddkapacitet och räckvidd vid inköp via ramavtalstjänst

4 **Öka effekten**
Öka effekt på befintliga laddstolpar – detta för att möjliggöra att fler verksamheter kan gå över till eldrift

5 **Kartläggning**
Kartläggning och effektivisering kring laddkapacitet kontra fordon

ULRICEHAMN

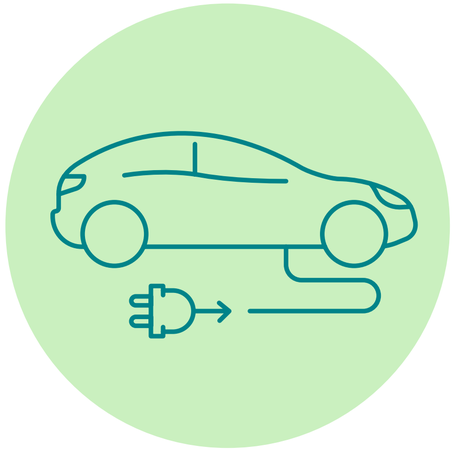
Stor andel av fordonen driva av biogas

Ulricehamn är beläget i de östra delarna av Sjuhärad och gränsar till Jönköpings län. Det bor cirka 25 000 invånare i kommunen.

Den interna fordonsflottan har sedan länge präglats av kommunens hållbarhetsarbete, vilket bland annat visar sig genom att en stor andel av fordonen drivs med biogas. Då möjligheten att, för en svensk kommun, köpa in gasfordon blir allt mer begränsad, satsar kommunen på att införskaffa elbilar och tanka befintliga dieselbilar med HVO.

Det sker en spännande utveckling inom kommunen då flera av elbilarna används av hemtjänsten på landsbygden. För att underlätta detta har laddstolpar etablerats vid vård- och omsorgsboenden utanför tätorten, i Dalum och Hökerum.

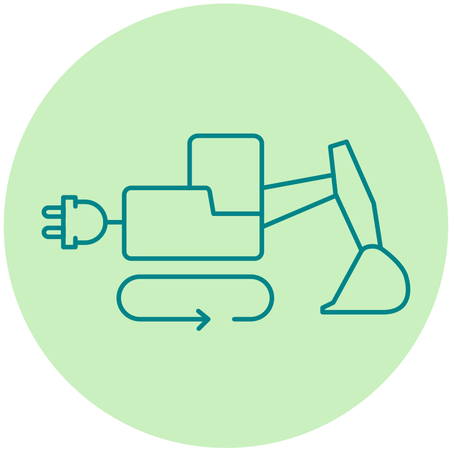
En utmaning kommunen står inför är effektbegränsningar på inkommande ledningar till fastigheterna, vilket påverkar etableringen av laddinfrastruktur och skapar på så sätt hinder i utbyggnadstakten. Flera av de befintliga fastigheterna som bilar finnes vid och behöver laddmöjligheter är kostnadsmässigt omöjligt att installera laddmöjligheter på.

48%

Fossilbränslefria bilar och lätta lastbilar 2024

120 av 251 fordon

8%

Fossilbränslefria arbetsmaskiner och tunga fordon 2024

1 av 13 arbetsfordon

Elbilar på landsbygden – Ulricehamns kommun satsar på fordonsomställning

Ulricehamns kommun har tagit ett stort kliv mot en mer hållbar fordonsflotta. Med en central fordonsgrupp och en strategisk satsning på elbilar, särskilt på landsbygden, skapas en mer miljövänlig och effektiv transportlösning för kommunens verksamheter.

I Ulricehamns kommun har fordonsomställningen organiserats genom en central fordonsgrupp. Gruppen ansvarar för att ta fram underlag för fordonsbyten och ser till att omställningen sker på ett effektivt sätt. I denna grupp finns representanter från fastighetsavdelningen, vilket är avgörande för att ge stöd vid installation av laddstolpar.

Enligt Max Rademacher, enhetschef för strategi och utvecklingsenheten i Ulricehamns kommun, har skapandet av fordonsgruppen gett tydliga fördelar. "Samordningen mellan de delar av kommunen som behöver känna till och ges stöd i omställningen har blivit bättre," säger han.

Ett intressant drag i kommunens strategi är att en stor andel av elbilarna har placerats på landsbygden. "Landsbygden har inte tillgång till alternativ som biogas eller HVO, vilket gör elbilar till ett naturligt val," förklarar Rademacher.

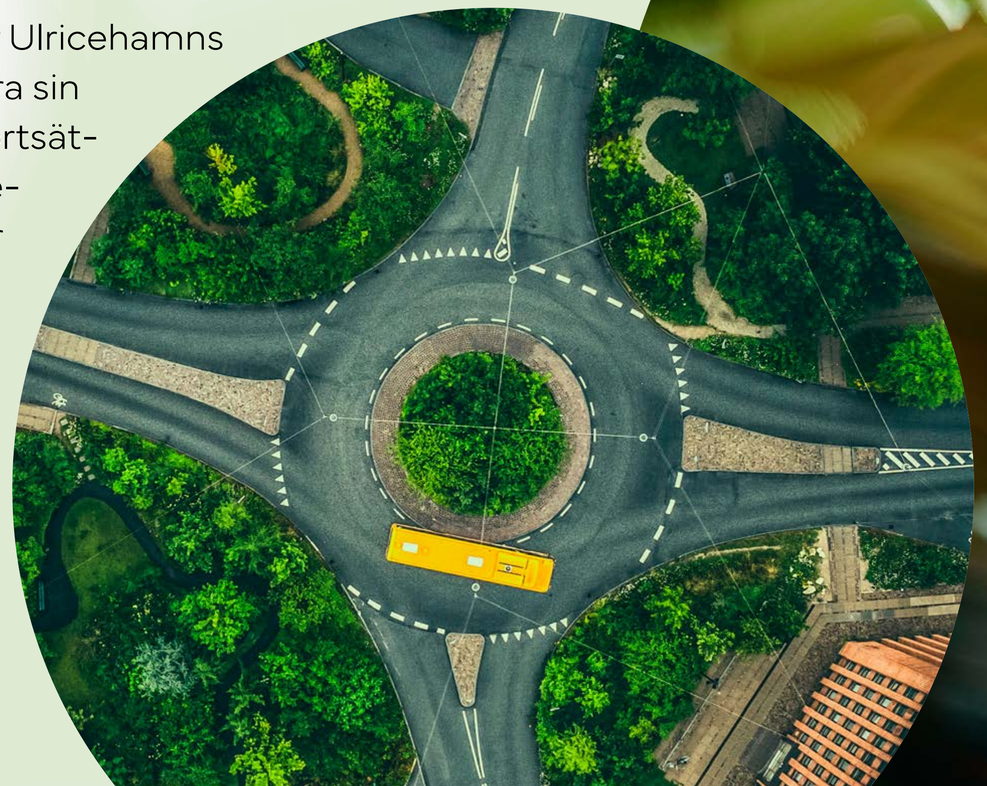
För hemtjänstens del har elbilarna visat sig vara en väl fungerande lösning. "De är hela tiden laddade till minst

femtio procent och används på ett sätt som gör att batterierna alltid har tillräcklig kapacitet kvar," säger han.

Trots den positiva utvecklingen har det funnits vissa tekniska utmaningar. "Elbilarna har inte haft större problem, men vissa hybridmodeller har haft konstruktionsfel som gjort att tolvvoltsbatteriet laddats ur," berättar Rademacher.

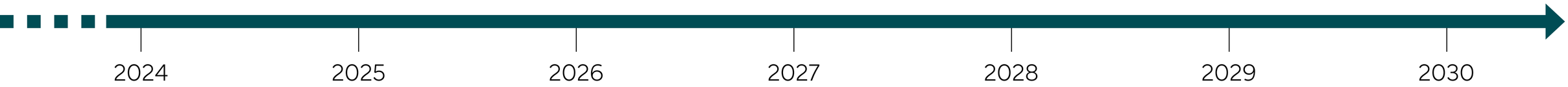
Detta har varit ett problem för mildhybridmodeller inom hemtjänsten. "Personalen vill kunna använda bensinvärmarna innan arbetspasset börjar, men batteriet är för klent och körsträckorna för korta för att ladda upp batteriet tillräckligt," säger han.

Trots dessa utmaningar fortsätter Ulricehamns kommun att utveckla och optimera sin fordonsomställning. Genom att fortsätta satsa på samordning och strategiska beslut skapas en mer hållbar transportlösning för kommunens verksamheter och invånare.

Identifierade insatser

1 **Utforska olika lösningar**
Utforska lösningar för att fortsätta utbyggnaden av laddinfrastruktur i tätorten, trots dagens utmaningar med effektbrist på vissa fastigheter.

2 **Sträva efter utökad budget**
Arbeta för en utökad/uppdaterad budget för fordonsomställningen, då den nuvarande ekonomiska situationen bromsar omställningstakten.

3 **Planering och optimering**
Planera och optimera användningen av fordonsflottan – behövs samma antal fordon för att möta framtida behov?

4 **Öka acceptansen**
Genomför insatser för att öka medarbetares acceptans för elbilar – hjälpa medarbetare med att komma över tröskeln kring att bli bekväm med användandet av en elbil.

5 **Planering framåt**
Tillsammans med UEAB planera framåt gällande fordonsgasen.

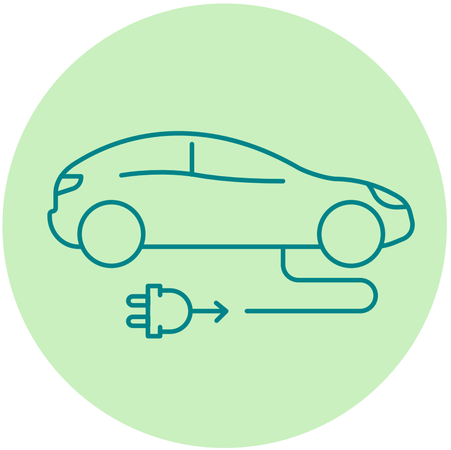
VÅRGÅRDA

Stort utbud av publik laddinfrastruktur.

Vårgårda ligger i den nordvästra delen av Sjuhärad, med 12 335 invånare. Vårgårda är bland annat känt för ett framgångsrikt företagsklimat, där kommunen sedan 2021 kammat hem titeln för kommunen med bäst företagsklimat fyra gånger.

Vårgårda är likt Borås och Ulricehamn en kommun där Biogas dominerar som drivmedel, framförallt när det kommer till personbilsflottan. Kommunen har antagit klimatlöftet om att nya personbilar ska gå på el, biogas eller vätgas, men då tillgången på nya biogasfordon framöver är mycket begränsad är det troligt att elektrifiering kommer spela en allt större roll i omställningen.

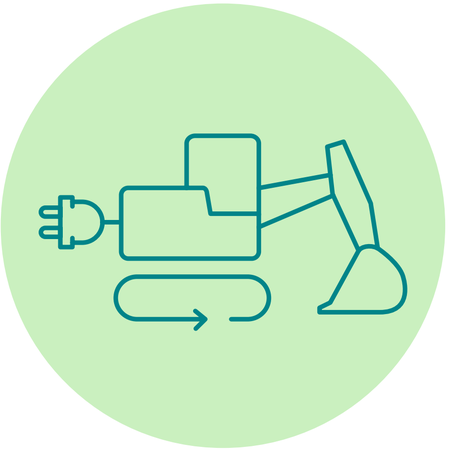
Kommunens strategiska placering i förhållande till E20 och Riksväg 42 har bidragit till att ett stort utbud av publik laddinfrastruktur för lätta och tunga fordon finns att tillgå. Det kommunala bolaget Vårgårda Bostäder har varit offensiva i sin omställning, där i princip samtliga arbetsbilar idag går på el.

50%

Fossilbränslefria bilar och lätta lastbilar 2024

31 av 62 fordon

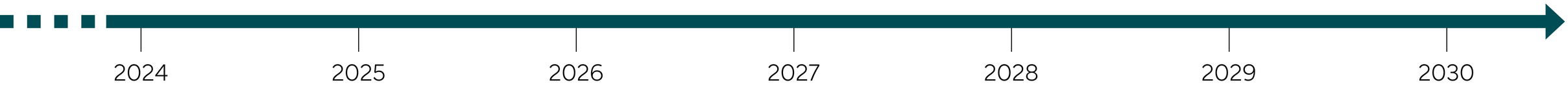

66%

Fossilbränslefria arbetsmaskiner och tunga fordon 2024

2 av 3 arbetsfordon

Identifierade insatser

1 **Utbyggnad av laddinfrastruktur**
Få till en modell för utbyggnad av laddinfrastruktur – bygga vidare på den redan framtagna handlingsplanen.

2 **Integrering med miljöstrategi**
Integrera arbetet med fordonsomställning i kommunens miljöstrategi.

3 **Planering och effektivisering**
Inventera mängden fordon, se över användningsgraden och kika på om att eventuellt utöka bilpoolen.

4 **Beredskapsperspektivet**
Få med beredskapsperspektivet i planeringen framåt, kommunens service ska funka även i kristider.

5 **Fordonsutveckling**
Behov av att diskutera fordonsutveckling kopplat till biogas

VAD INGÅR I STATISTIKEN?

Våren 2024 genomfördes en inventering av kommunerna och de kommunala bolagens fordonsflottor, en uppföljning av inventeringen 2020 (och 2023 för arbetsmaskiner och tunga fordon). Som tidigare nämnts kommer fordonsstatistiken från kommunerna men i de fallen statistiken varit bristfällig, har den kompletterats genom inhämtning via offentlig databas över registrerade fordon. För Borås stad ingår de allra flesta kommunala bolagen i kommunens samlade statistik. För övriga kommuner redovisas de kommunala bolagen för sig. Samtliga åtta kommuner och de allra flesta kommunala bolagen som har fordon ingår i statistiken.

Fordonen kategoriseras i två huvudgrupper: personbilar/lätta lastbilar samt arbetsmaskiner/tunga fordon. Inventeringen omfattar alla fordon med undantag för cyklar, båtar och handverktyg såsom grästrimmer/röjsåg, lövblås och robotgräsklippare. Räddningstjänstens fordon inkluderas inte i inventeringen eller statistiken. Eftersom inventeringen är från våren 2024 kan förändringar i fordonsantal ändrats när den här rapporten publiceras.

Vid beräkning av andel fossilbränslefria fordon följer vi Klimat 2030:s rekommendationer som förespråkar helt batteridrivna elbilar och biogasfordon som fossilbränslefria för personbilar och lätta lastbilar. Flera kommuner i Sjuhärad har gjort viktiga satsningar på laddhybrider och etanolbilar i sin fordonsflotta, vilket har bidragit till en minskad klimatpåverkan jämfört med traditionella fossildrivna personbilar och lätta lastbilar. För att följa Klimat 2030's rekommendationer räknas dessa fordon ändå som fossildrivna i statistiken.

För tunga fordon och arbetsmaskiner inkluderas el, vätgas, biogas, HVO100 och RME som fossilbränslefria alternativ. Enligt Klimat 2030 ska HVO100 betraktas som den näst bästa lösningen där marknaden ännu inte kan erbjuda el, biogas eller vätgas. Vi har inte inkluderat RME eller vätgas då inga kommuner eller kommunala bolag i denna rapport använder dessa drivmedel.

Mer information och verktyg för omställningsarbetet

Läs mer här!

På hemsidan kan du läsa mer om projektets arbete samt hitta tips och verktyg till hjälp för kommunernas omställningsarbete.
Här kan du bland annat hitta TCO-verktyg, matchningsfiler, och stöd i upphandlingsarbetet.

GreenFleets

Med stöd från
VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN
Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund
Fyrbodals kommunalförbund
Dalslands Miljö & Energiförbund
Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak
Medfinansieras av Europeiska unionen